

JEEŠUS & IHMEET

IHMEET JA MAAILMANKUVA JEEŠUKSEN AIKAAN

- Jeesuksen ajan ihmiset uskoivat ihmeiden mahdollisuuteen. He eivät kuitenkaan olleet läpeensä herkkäuskoisia. Myös kriittistä suhtautumista ihmeisiin esiintyi.
- Kertomukset varsinaisista ihmeidentekijöistä Jeesuksen aikoihin eivät olleet kovin yleisiä, vaikka magiasta, enteistä yms. on paljon mainintoja.
- Juutalaisuus tunsi ihmeet myös Vanhasta testamentista:
 - Mooses (mm. Egyptin vitsaukset)
 - Elia (mm. kuolleen herättäminen)
 - Elisa (mm. spitaalisen parantaminen)
 - Kuningas Salomoa pidettiin suurena parantajana ja eksorkistina (pahojen henkien ulosajajana). 0-300 jKr kirjoitettu Salomon testamentti on täynnä kertomuksia Salomonin edesottamuksista merkillisten demonien ja henkiolentojen kanssa.

MODERNI TUTKIMUS JA IHMEET

- Tutkimuksen lähtökohtana on, ettei yliluonnollisen tai yliluonnollisten toimijoiden mahdollisuutta oteta lukuun. Historiaa (ja historian Jeesusta) pyritään kuvailemaan ilman, että sen ilmiöitä selitetään ihmeiden tai Jumalan avulla. Toisaalta koska asia siis on ratkaistu jo lähtökohtaisesti (*a priori*), on tutkimuksen pidättäydyttävä esittämästä siitä (ts. ihmeiden ja Jumalan todellisuudesta) johtopäätöksiä.
- Tutkijan on otettava huomioon, että ajan maailmankuvaan kuuluneina ilmiöinä ihmeillä oli todellista ja merkittävää vaikutusta ihmisten ajatteluun ja toimintaan.

JEEŠUS & IHMEET

TUTKIMUS JA JEEŠUKSEN IHMEET

- VANHENTUNEITA SELITYSMALLEJA
 1. **Rationalismi ja valistus** (1700-luku): Ihmekertomukset ovat sinänsä historiallisia, mutta niissä kerrotut tapahtumat ovat ymmärrettävissä järkipäisesti. Esim. Jeesuksen kävely veden päällä (Mk. 6.45-52) oli mahdollista vedessä juuri silloin kelluneiden puutukkien ansiosta.
 2. **Myyttinen selitysmalli** (1800-luku): Ihmekertomukset olivat ajan ihmisten tapa ilmaista esim. profeetta- tai messiasuskoa. Jeesus ei itse niinkään uskonut ihmeisiin, mutta koska hän esiintyi profeettana ja Messiaana, hänen aikalaisensa vaistomaisesti liittivät häneen näihin hahmoihin kiinteästi kuuluneen ihmeidentekijämyytin.
 3. **Muotohistoriallinen lähestymistapa** (1900-luvun alkupuoli): Ihmekertomukset ovat syntyneet hellenistisen maailman esikuvien mukaan varhaiskristillisen julistuksen avuksi. Ts. Jeesus ei tehnyt kerrotun kaltaisia tekoja, vaan kertomukset syntyivät myöhemmin ilmentämään varhaiskristillistä sanomaa.
- Tutkimuksen varhaisemmat näkökannat ovat pitkälti nähtävissä pyrkimyksinä "pelastaa" Jeesus oman aikansa primitiivisyydeltä: valistuneena henkilönä Jeesus toki ymmärsi, ettei ihmeitä voi tapahtua.
- Nykytutkimus katsoo, että Jeesus todella teki tekoja, joita sekä hän että hänen aikalaisensa pitivät ihmeinä.
- Se, olivatko kaikki tai ainakin jotkin Jeesuksen teoista "todella" ihmeitä, ei ole tutkimuksen ratkottavissa oleva kysymys.

JEEŠUS & IHMEET

IHMEET JEEŠUKSEN TOIMINNASSA

- **Pahojen henkien ulosajaminen (eksorkismi)**
 - Esim. Mk. 1.23-28; 3.11; 5.1-20; 7.24-30; 9.14-29; Mt. 12.22-23 / Lk. 11.14; Mt. 12.28 / Lk. 11.20; Mt. 9.32-33; Lk. 8.2
- **Sairaiden parantaminen**
 - Esim. Mk. 1.29-31; 1.40-45; 2.1-12; 3.1-6; 5.24-34; 7.31-37; 8.22-26; 10.46-52; Mt. 8.5-13; Lk. 13.10-17; 14.1-6; 17.11-19; 22.49-51; Jh. 5.1-9; 9.1-41
- **Kuolleiden herättäminen.**
 - Mk. 5.21-43; Mt. 11.5 / Lk. 7.22; Lk. 7.11-17; Jh. 11.1-45.
- **Luonnon ihmeet** kuten myrskyn tyyntyttäminen (Mk 4.35-41) ja suuri kalan saalis (Lk. 5.1-11).

JEEŠUKSEN IHMEIDEN ERITYISPIIRTEITÄ

- Jeesus ei ihmeitä tehdessään vedonnut auktoriteetteihin
- Jeesuksen ihmeet tapahtuivat yleensä suurella helppoudella, vaivatta, lähes aina ilman minkäänlaista muuta toimenpidettä kuin yksinkertainen kosketus ja/tai komentava sana (poikkeuksia: Mk. 7.32-34; 8.22-25)
- Ajan muihin ihmeidentekijäkertomuksiin suhteutettuna kuvauksia Jeesuksen ihmeistä on suorastaan hämmästyttävän paljon.
- Jeesuksen esittämä tulkinta siitä, että hänen eksorkismeissaan toimii Jumala itse ja että ne merkitsevät Jumalan valtakunnan tuloa (Mt. 12.28 / Lk. 11.20), on ainoa laatuaan.

JEEŠUS & IHMEET

JEEŠUKSEN IHMEIDEN ERITYISPIIRTEITÄ

- On selvää, että ihmeillä oli tärkeä rooli Jeesuksen julistustoiminnassa.
 - Pelastuksen merkkeinä (esim. parantamiset, pahojen henkien ulosajamiset) ne vastasivat hänen Jumalan valtakunta -julistustaan.
 - Ne kertoivat myös itse julistajasta. Korostunut ihmeiden tekeminen liitti Jeesuksen ihmeteoistaan tunnettuihin profeettoihin (vrt. Mooses, Elia ja Elisa edellä).
- Messiasuskoon ihmeet viittasivat ainakin kahdella tavalla:
 - Mt. 11.2-6 / Lk. 7.19-22 sisältämä luettelo Jeesuksen ihmeteoista tunnettiin varhaisjuutalaisuudessa Messiaan toimenkuvana
 - Jeesuksesta tietyissä tilanteissa käytetty puhuttelu “Daavidin poika” (Mk 10.47-48; Mt. 9.27; 12.22-23; 15.22) osoittaa, että hänen korostunut ihmeidentekoaktiiviteettinsa rinnastettiin kuningas Salomoon, jota Jeesuksen aikana pidettiin suurena eksorkistina ja parantajana.
- Tutkimuksessa ihmeet on myös nähty tärkeimpänä selityksenä Jeesuksen kansanjoukoissa herättämälle suurelle kiinnostukselle. Laaja kiinnostus taas teki Jeesuksesta vakavasti otettavan niiden juutalaisten vastuuhenkilöiden näkökulmasta, jotka kantoivat huolta mm. roomalaisten toimista. Näin tuli mahdolliseksi kokea Jeesus uhkana, josta oli päästävä eroon.